

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, el. p. ombuds@lrski.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 191759894

VšĮ Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro
vadovui Kornelijui Andrijauskui

2019-04-19 Nr.

Šilalės rajono savivaldybės administracijai

DĖL PAKARTOTINIO VIZITO VŠĮ KALTINĖNŲ PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRO GLOBOS SKYRIUJE REZULTATŲ

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriai, vykdydami nacionalinės prevencijos institucijos funkcijas (Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau – Įstatymas) 3 str. 3 d., 19¹ str. 1 d.), nuolat lankosi laisvės apribojimo vietose (Įstatymo 19¹ str. 2 d.).

Įgyvendinami nacionalinę kankinimų prevenciją, Seimo kontrolieriai turi teisę pavesti Seimo kontrolierių įstaigos valstybės tarnautojams ir kitiems darbuotojams nuolat tikrinti, kaip laisvės apribojimo vietose elgiamasi su asmenimis, kurių laisvė apribota, patekti į visas laisvės apribojimo vietas ir visas jose esančias patalpas, susipažinti su jų įrengimu ir infrastruktūra; apklausti be liudininkų asmenis, kurių laisvė apribota, taip pat bet kokius kitus asmenis, kurie galėtų suteikti reikiamos informacijos (Įstatymo 19¹ str. 4 d. 9 p.).

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-75 „Po vizitų Tauragės apskrities suaugusiųjų globos įstaigose: Kvėdarnos parapijos senelių globos namuose, VšĮ Skaudvilės palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės Globos skyriuje, Kaltinėnų parapijos senelių globos namuose, VšĮ Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro Globos skyriuje, Seredžiaus senelių globos namuose, VšĮ Jurbarko socialinės paslaugos Neįgaliųjų globos namuose, Pagėgių palaikomojo gydymo, slaugos ir senelių globos namuose, VšĮ Smalininkų senjorų namuose, Adakavo socialinės globos namuose ir Tauragės rajono savivaldybės BĮ Lauksargių globos namuose“ (toliau – Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaita Nr. PRJ2018/1-75) pateikė išvadas dėl galimų žmogaus teisių pažeidimų šiose įstaigose (tarp jų, ir VšĮ Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro Globos skyriuje (toliau vadinama – Kaltinėnų PSPC arba GĮ) ir rekomendacijas nustatytiems trūkumams taisyti.

Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti, kaip įgyvendintos Seimo kontrolieriaus 2018 m. lapkričio 12 d. ataskaitoje Nr. PRJ2018/1-67 pateiktos rekomendacijos, 2019 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. 11P-4 pavedė Seimo kontrolierių įstaigos Žmogaus teisių biuro patarėjai Kristinai Brazevič ir Žmogaus teisių biuro vyriausiosioms specialistėms Aurelijai Baltikauskaitei ir Irmai Zablackaitei atlikti pakartotinį patikrinimą Kaltinėnų PSPC.

Kaltinėnų PSPC 2018 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. D1-33 „Dėl teiktų rekomendacijų įgyvendinimo Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro Palaikomojo gydymo slaugos ligoninės globos skyriuje“ pateikė Seimo kontrolieriui informaciją apie rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus. 2019 m. kovo 7 d. vykusio pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad:

1. **Įgyvendintos rekomendacijos**

Seimo kontrolierius Kaltinėnų PSPC administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

1.1. *būtų įrengta pagalbos kvietimo sistema* (toliau – PKS)

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ įrengta ir tinkamai veikia PKS sistema;

1.2. *gyventojams būtų tinkamai organizuojamos asmens higienos paslaugos: asmens higienos patalpose būtų užtikrinta švara, tualetu patalpose būtų skystojo muilo, tualetinio popieriaus*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ asmens higienos patalpos švarios, jose yra asmens higienai užtikrinti reikalingų priemonių;

1.3. *gyventojų kambariuose būtų užuolaidos (roletai), užtikrinantys privatumą*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad gyventojų kambariuose ant jų langų yra sumontuotos tinkamai veikiančios žaliuzės;

1.4. *gyventojams, atsižvelgiant į jų savarankiškumą, būtų sudaroma galimybė saugiai laikyti asmeninius daiktus savo atskiroje rakinamoje vietoje*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad gyventojų kambariuose esančiose spintelėse yra įrengti užraktai, gyventojams išduoti raktai; darbuotojai turi atsarginius spintelėlių raktus;

1.5. *visose gyventojų asmens higienos patalpose būtų įrengti užraktai, užtikrinantys tiek saugumą, tiek privatumą*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad visose asmens higienos patalpose įrengti veikiantys užraktai;

1.6. *gyventojų kambariuose visuomet būtų naudojama širma*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad įsigytos dvi širmos, kurios naudojamos atliekant asmens higienos procedūras ir gyventojų apžiūrą (gydytojo vizito metu);

1.7. *būtų nuolat gilinamos darbuotojų ir gyventojų žinios apie privatumą*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad darbuotojų ir gyventojų bendrų susirinkimų, individualių pokalbių su gyventojais metu periodiškai yra aptariama ir primenama gyventojų teisė į privatumą, pvz., gyventojams suteikta visa būtina informacija apie tai, kad darbuotojai, prieš įeidami į gyventojų kambarius, privalo pasibelsti, gyventojai gali naudotis rakinamomis spintelėmis ir pan. 2019 m. sausio mėn. darbuotojams buvo surengti mokymai apie gyventojų teisės į privatumą užtikrinimą;

1.8. *įstaigoje būtų organizuojamas gyventojų užimtumas*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ gyventojams yra organizuojamas užimtumas, pvz., mokymasis dirbti su kompiuteriu, masažuoti ir kt.;

1.9. *būtų pakabinti užimtumo tvarkaraščiai, kurie būtų pritaikyti gyventojams pagal jų sveikatos būklę (didelio šrifto raidės, aiškios ir trumpos žodinės formuluotės, aiškios ir tikslios nuorodos į užsiėmimo vietą)*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ visuose informaciniuose stenduose, atsižvelgiant į gyventojų sveikatos būklę, yra patalpinti jų užimtumo tvarkaraščiai;

1.10. *būtų parengta tvarka / susitarimas, kaip gyventojai galėtų gauti psichologinę pagalbą*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ yra sudaryta iki 2020 m. galiojanti psichologinių paslaugų teikimo sutartis su Šilalės pirminės sveikatos priežiūros centru. Sudarytos sąlygos gyventojams gauti psichologinę pagalbą;

1.11. *informaciniuose stenduose būtų pateikti emocinės paramos telefonų linijų numeriai*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad emocinės paramos telefonų linijų numeriai yra patalpinti visuose GĮ informaciniuose stenduose;

1.12. *gyventojams būtų sudarytos sąlygos teikti pageidavimus dėl maisto produktų asortimento*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad darbuotojai periodiškai atlieka gyventojų žodinę apklausą dėl pageidavimų maisto produktų asortimentui, kasdien klausia nuomonės dėl kitos dienos patiekalų. Sudarant naujus valgiaraščius atsižvelgiama į apklausų metu gautus rezultatus bei individualius prašymus pakeisti vieną patiekalą kitu;

1.13. *būtų įrengta gyventojams skirta maitinimosi patalpa*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad GĮ buvo atlikta rekonstrukcija bei įrengta pacientams ir gyventojams skirta 27 vietų valgykla;

1.14. *įstaigoje būtų atsižvelgiama į gyventojų prašymus dėl gyvenimo sąlygų ir kt.*

Pakartotinio patikrinimo metu GĮ administracija teigė, jog visada stengiasi atsižvelgti į gyventojų nusiskundimus. Įstaigoje jau yra nupirkta anoniminių skundų dėžutė, į kurią gyventojai galės mesti savo kreipimuisis, taip pat yra patvirtinta skundų nagrinėjimo tvarka. Vizito metu gyventojai nusiskundimų nepareikšė.

2. Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Kaltinėnų PSPC administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

2.1. *būtų sudaryta galimybė darbuotojams kelti kvalifikacijas ir gilinti žinias Neįgaliųjų konvencijos reikalavimų, taip pat savižudybių prevencijos, krizių valdymo srityse*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad, GĮ administracijos teigimu, pirmiau nurodytos temos yra numatytos GĮ darbuotojų kvalifikacijos kėlimo plane, tačiau GĮ administracija negalėjo pateikti tai įrodančių dokumentų;

2.2. *visiems gyventojams individualūs socialinės globos planai (toliau – ISGP) būtų sudaromi ir peržiūrimi per nustatytą terminą*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad visiems gyventojams yra sudaromi ISGP, tačiau jie nėra peržiūrimi per nustatytą terminą;

2.3. *įstaigoje atsirastų užimtumo specialistas, kuris rūpintųsi kokybišku gyventojų laisvalaikiu ir koordinuotų šią veiklą*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ kol kas nusprendusi neįdarbinti užimtumo specialisto (iki šios dienos GĮ apgyvendinti trys (3) asmenys). Užimtumo veiklos užsiėmimus GN veda socialinė darbuotoja;

2.4. *gyventojai būtų tinkamai supažindinami su valgiaraščių turiniu*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad valgykloje nebuvo iškabintas valgiaraštis. GĮ administracija pranešė, kad artimiausiu metu bus įsigytas informacinis stendas ir jame kasdien bus kabinamas valgiaraštis; įstaigoje esantys gyventojai yra individualiai supažindinami su valgiaraščiu (paprastus, pateikiama valgiaraščio kopija) ir dėl supažindinimo formos nesiskundė;

2.5. *būtų organizuojamas gyventojų lytinis švietimas ir užtikrinamas kontraceptinių priemonių prieinamumas*

Pakartotinio patikrinimo metu gyventojams nebebuvo aktualus klausimas dėl lytinio švietimo ir kontraceptinių priemonių prieinamumo užtikrinimo (pasikeitė gyventojai), įstaigos administracija informavo, jog atsiradus poreikiui gyventojams bus organizuojamas lytinis švietimas ir užtikrinamas kontraceptinių priemonių prieinamumas.

3. Neįgyvendintos rekomendacijos

Seimo kontrolierius Kaltinėnų PSPC administracijai rekomendavo imtis priemonių užtikrinti, kad:

3.1. *būtų parengti užimtumo planai (metiniai, mėnesiniai), pagal kuriuos būtų organizuojamos gyventojams skirtos užimtumo veiklos*

Pakartotinio patikrinimo metu GN administracija teigė, kad užimtumo planai yra paruošti, tačiau jų negalėjo pateikti. Paruošta dokumentacija, administracijos atstovų teigimu, yra saugoma tik pas vieną iš darbuotojų, kuris turi ilgalaikį nedarbingumą;

3.2. *būtų sudarytos sąlygos gyventojams šiltuoju metų sezonu maistą gauti lauke*

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad šiltuoju metų laiku GĮ teritorijoje yra pastatomi suoliukai bei staliukai, kuriais gali naudotis gyventojai. Tačiau ten valgyti jie gali tik savo asmeninį maistą. GĮ tiekiamo maisto gyventojams išsinešti į kiemą neleidžiama;

3.3. *įstaigos vidaus tvarkos taisyklės būtų pritaikytos gyventojams pagal jų sveikatos būklę*

Per pakartotinį patikrinimą nustatyta, kad gyventojams pagal jų sveikatos poreikius pritaikytos GĮ vidaus tvarkos taisyklės bus paruoštos iki 2019 m. II ketvirčio pabaigos. Tačiau

patikrinimo metu įstaigos administracija 2019 metų veiklos plano nepateikė, nurodė, jog už šios rekomendacijos įgyvendinimą atsakinga darbuotoja turi ilgalaikį nedarbingumą (žr. 3.1 punktą);

3.4. įstaigoje būtų įrengta bent viena anoniminių raštiškų kreipimusi pateikimo dėžutė

Pakartotinio patikrinimo metu nustatyta, kad GĮ įsigijo anoniminių kreipimusi pateikimo dėžutę, į kurią gyventojai galės dėti savo skundus, prašymus, pasiūlymus ir pageidavimus, tačiau ja naudotis gyventojai dar negali.

Seimo kontrolierius papildomai atkreipia dėmesį, kad gyventojai turi būti supažindinami su nusiskundimų, prašymų pateikimo bei jų nagrinėjimo įstaigoje procedūromis ir žinoti, kad, baigus nagrinėti skundą ar prašymą, jiems priimtina forma bus supažindinti su išvadomis bei sprendimais. Taip pat darbuotojai turi imtis visų įmanomų priemonių, kad globotiniams būtų sudarytos tinkamos sąlygos anonimiškai pateikti savo kreipimuisi tiek GĮ administracijai, tiek bet kuriam jos darbuotojui.

Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per pakartotinį patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, VšĮ Kaltinėnų pirminės sveikatos priežiūros centro vadovui Kornelijui Andrijauskui rekomenduoja:

1) sudaryti galimybes darbuotojams kelti kvalifikaciją ir gilinti žinias Neįgaliųjų konvencijos reikalavimų, taip pat savižudybių prevencijos, krizių valdymo srityse;

2) darbuotojo ligos (trumpalaikės ir / arba ilgalaikės) atveju sudaryti sąlygas jį pavaduojančiam įstaigos darbuotojui susipažinti su dokumentais, už kuriuos yra atsakingas sergantis darbuotojas;

3) įstaigos vidaus tvarkos taisyklės pritaikyti / supažindinti tokia forma, kuri atitiktų gyventojų specialiuosius poreikius;

4) gyventojams pageidaujant ir esant tinkamoms oro sąlygoms bei gyventojų sveikatos būklei, sudaryti sąlygas gyventojams šiltuoju metų sezonu įstaigos tiekiamą maistą gauti lauke;

5) gyventojus papildomai supažindinti ir jiems periodiškai priminti apie nusiskundimų, prašymų pateikimo bei jų nagrinėjimo įstaigoje procedūras; sudaryti sąlygas teikti anoniminius kreipimuisi (įrengti dėžutę).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19¹ straipsnio 6 dalimi apie Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus pranešti iki 2019 m. gegužės 20 dienos. Kompetentingos institucijos turi konsultotis su Seimo kontrolieriumi dėl rekomendacijų galimų įgyvendinimo priemonių.

Įstaigos vadovas, Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Vytautas Valentinavičius, tel. 8 706 65 148, el. paštas vytautas.valentinavicius@lrski.lt

Aurelija Baltikauskaitė, tel. 8 706 65 107, el. paštas aurelija.baltikauskaitė@lrski.lt

Kristina Brazevič, tel. 8 706 65 129, el. paštas kristina.brazevic@lrski.lt

Juras Taminskas, tel. 8 706 65146, el. paštas juras.taminskas@lrski.lt

Irma Zablackaitė, tel. 8 706 65 192, el. paštas irma.zablackaite@lrski.lt